

ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОВАЙДИНГОВИХ СТРУКТУР НА КООПЕРАТИВНИХ ЗАСАДАХ

Кашук К.М., аспірант
Житомирський національний агроекологічний університет

Розглянуто особливості формування інноваційної інфраструктури в аграрному секторі економіки. Обґрунтовано можливість формування останньої на кооперативних засадах. Запропоновано створення нової інноваційної структури – провайдингового кооперативу.

Постановка проблеми. В умовах трансформаційної економіки, загострення конкуренції та зростанні глобального продовольчого попиту дедалі більше уваги приділяється інноваційній складовій розвитку аграрного сектору як однієї з умов реалізації цілей сільськогосподарських підприємств. Забезпечення інноваційного розвитку неможливе без формування кооперативних відносин між суб'єктами підприємництва. Сьогодні теоретико-методичні основи кооперування у сфері інноваційного підприємництва практично відсутні. З огляду на це, проблематичним є формування і реалізація пріоритетних для аграрної сфери та країни загалом інноваційних бізнес-проектів за участі інноваційних провайдингових структур.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Місце і принципи кооперування в системі креативно-інноваційного розвитку підприємств досліджували О. Є. Кузьмін, М. П. Офік, А. М. Чушак-Голобородько, Н. Г. Георгіаді, О. Л. Коломієць. Інноваційні процеси в аграрному секторі економіки розглядалися у працях С. А. Володіна, О. І. Дачія, М. Й. Маліка, П. Т. Саблука, О. Г. Шпикуляка. Особливості розвитку кооперації в аграрній сфері досліджували В. В. Зіновчук, Л. В. Молдаван, А. В. Чайнов, Г. В. Черевко. Огляд і аналізування наукових праць за проблемою [1-5] показав, що більшість науковців приділяють увагу споживчому кооперуванню, кооперуванню у сфері виробництва, кооперативній освіті, проте поза увагою залишаються проблеми кооперування інноваційних структур.

Мета і методика дослідження. Метою статті є обґрунтування можливостей створення провайдингових структур на кооперативних засадах. Теоретичною та методологічною основою дослідження є діалектичний метод пізнання та системний підхід до вивчення соціально-організаційних засад сільськогосподарської кооперації та

можливості їх застосування в інноваційній сфері. Для досягнення поставленої мети дослідження були застосовані наукові методи: монографічний – для вивчення практичних аспектів застосування кооперативних принципів в інноваційному підприємстві; аналізу і синтезу – при ідентифікації проблем інноваційного розвитку аграрного сектору економіки; метод індукції – для уточнення понятійного апарату категорій інноваційна та провайдингова структура; абстрактно-логічний метод – для узагальнення результатів дослідження та формулювання висновків.

Виклад основного матеріалу. Інноваційна інфраструктура як особливий тип інфраструктури ринку є підґрунтям для розвитку інноваційного підприємництва. Від її якісного складу залежить підвищення конкурентоспроможності і вихід аграрної галузі на новий рівень за представленими товарами на ринках та дохідності інноваційної діяльності. На сьогоднішній день з боку науковців немає заперечень щодо важливості інноваційної інфраструктури як інституційного оформлення стійкої взаємодії усіх учасників науково-технічної й виробничої сфери [2, с. 7].

Найважливішим сегментом інфраструктури ринку інновацій, на нашу думку, є її технологічна інфраструктура, яка є своєрідним посередником між наукою та структурою з впровадження інновацій та виконує роль зв'язуючої ланки між наукою і виробництвом [3, с. 160]. Інститутами технологічної інфраструктури є наукові установи, технологічні і наукові парки та центри. Дані інноваційні структури забезпечують організаційну, правову та економічну підтримку інноваційної діяльності.

На думку вітчизняних вчених одним із шляхів розвитку аграрної сфери є створення таких елементів інноваційної інфраструктури як агротехнополіси, агротехнопарки, інноваційні агротехноінкубатори, інноваційні, консалтингові та інжинірингові центри. Досвід створення цих іновачійних структур у зарубіжних країнах засвідчує їх успішне функціонування і визначальну роль у розвитку науки та економіки даних держав.

В Україні інноваційна структура в аграрному секторі представлена бізнес-інкубаторами та технологічним парком „Агротехнопарк”, які мали б забезпечувати успішне створення та комерціалізацію інноваційного продукту. Проте реалії сьогодення не дають можливості аграрним підприємствам створювати та впроваджувати інновації: через брак ресурсних можливостей вони віддають перевагу купівлі застарілої закордонної техніки та технологій.

Функціонування ТП „Агротехнопарк” суттєво не підтримує інноваційну діяльність підприємств аграрного сектору.

Такий стан справ обумовлено тим, що в кожній країні і навіть в окремому регіоні в силу різних соціально-економічних особливостей модель інноваційної інфраструктури може варіюватися, мати свої особливості. У зв'язку з цим неможливо просто скопіювати існуючі організаційні та управлінські рішення, оскільки недосконалість методів моделювання та масштабування економічних процесів не дозволяє здійснити елементарне перенесення зарубіжного досвіду на український ґрунт [4, с. 84].

З урахуванням умов, які історично склалися в Україні, ми вважаємо за доцільне прийняти до уваги можливість формування інноваційної інфраструктури на принципах кооперації аграрних товаровиробників. Інтеграція товаровиробників на кооперативних засадах забезпечить концентрацію необхідних ресурсів та розподіл ризиків інноваційної діяльності. Це дозволить забезпечити досягнення конкурентних переваг через інновації, які фінансуються за рахунок внесків членів кооперативу.

Основним елементом інноваційної інфраструктури в аграрному секторі має стати інноваційний провайдинговий кооператив. Метою його діяльності має стати надання провайдингових послуг своїм членам щодо організації розробки інноваційних продукції та технологій, капіталізації та комерціалізації новацій та реалізації інноваційних проєктів. Членами кооперативу можуть бути сільськогосподарські товаровиробники, підприємства харчової та переробної промисловості, навчальні заклади певного регіону.

Принципи діяльності такого кооперативу мають співпадати із науково обґрунтованими принципами кооперації, до яких віднесено: добровільне і відкрите членство (кооператив є добровільною організацією, відкритою для всіх сільськогосподарських товаровиробників та інших організацій, які бажають користуватися його послугами); членський демократичний контроль (кооператив організовується на демократичних засадах); економічна участь членів (прибуток розподіляється між членами відповідно до їх участі в діяльності кооперативу); незалежність і самостійність (кооператив є самостійною організацією, яка контролюється його членами); освіта, навчання та інформація (кооператив забезпечує освіту своїм членам та інформує громадськість про природу і переваги кооперативу); кооперація серед кооперативів (кооператив зміцнює кооперативний рух, підпримуючи зв'язки з місцевими, регіональними та

міжнародними структурами); піклування про суспільство (кооператив працює на розвиток громад, що їх оточують) [5, с. 57-58].

На нашу думку, інноваційний провайдинговий кооператив – це організаційно-правова форма взаємовідносин товаровиробників аграрного сектору з провідними навчальними закладами, науково-дослідними інститутами, консалтинговими фірмами, лабораторіями, переробними і харчовими підприємствами на кооперативних засадах з метою спільної реалізації інноваційних проектів. Вищеназаний кооператив є своєрідним посередником між виробниками інновацій та їх безпосередніми споживачами. Фінансовий результат розподіляється між членами кооперативу, які є замовниками інноваційної продукції, що значно здешевлює просування інновацій.

Висновки. Таким чином, формування інноваційної інфраструктури на кооперативних засадах дозволить підвищити інноваційну активність підприємств регіону та сприятиме трансферу інновацій. Заснування нової інноваційної структури – провайдингового кооперативу – забезпечить співпрацю науки, влади та бізнесу в аграрній сфері як на регіональному, так і національному рівнях.

Список використаних джерел

1. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності: Закон України від 8 вересня 2011р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Анісімова А.М. Особливості формування інноваційної інфраструктури [Електронний ресурс] / А.М. Анісімова, О.І. Дідченко – Режим доступу: [http:// www.nb.gov.ua/portal/soc_gym/prys/2008_2/0655.pdf](http://www.nb.gov.ua/portal/soc_gym/prys/2008_2/0655.pdf)
3. Волощук К.Б. Механізм інноваційно-інвестиційного розвитку агропромислових підприємств: монографія / К.Б. Волощук. – Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О.В., 2011. – 320 с.
4. Гагауз І.Б. Возможны ли аналоги европейских Science Cities в Украине? / Гагауз И.Б. // Наука та інновації. – 2011. – №4. – С. 84-87.
5. Зіновчук В.В. Організаційні основи сільськогосподарського кооперативу / В.В. Зіновчук. – К.: Логос, 1999. – 256 с.